

Remissvar avseende Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter (SOU 2025:2)

Om RFSU

Riksförbundet för sexuell upplysning, RFSU, är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell medlemsorganisation som grundades 1933. Organisationen arbetar lokalt, nationellt och internationellt för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. RFSU bedriver också en klinik för sexuell hälsa och har lång och gedigen erfarenhet av att arbeta med sexualitetsfrågor utifrån klinisk, pedagogisk, juridisk och politisk expertis.

RFSU tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på betänkandet SOU 2025:2: *Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter* (fortsättningsvis "betänkandet") av 2023 års fri- och rättighetskommitté.

Sammanfattning

RFSU har i detta remissyttrande valt att enbart inkomma med kommenterar på betänkandets förslag som berör rätten till abort.

- RFSU **tillstyrker** förslaget om att införa ett konstitutionellt skydd för rätten till abort.

Utredningens förslag och RFSU:s ställningstaganden

Rätten till abort bör ges grundlagsskydd (avseende 5.8.1)

RFSU delar kommitténs bedömning att skyddet för aborträtten bör stärkas genom att rätten till abort ges grundlagsskydd. Samtidigt är det av stor vikt att understryka att även om rätten till abort åtnjuter grundlagsskydd i enlighet med betänkandets förslag kvarstår möjligheten att inskränka gravida personers tillgång till abort i lag. Att rätten till abort ges grundlagsskydd är symboliskt viktigt och signalerar ett brett politiskt stöd för den svenska aborträtten. RFSU vill understryka att betänkandets förslag i praktiken har begränsad betydelse eftersom detaljer som påverkar gravida personers möjlighet att åtnjuta rätten till abort fortsatt kommer att regleras i lag. Ett grundlagsskydd bidrar därmed inte till ett mer bestående skydd mot framtida inskränkningar i lagstiftning som påverkar och potentiellt minskar tillgången till abort och möjligheten att åtnjuta rätten till abort i Sverige.

Kommittén konstaterar att rätten till abort är en grundläggande rättighet. RFSU instämmer i detta konstaterande. Rätten till fri abort är avgörande för att ett samhälle ska vara jämställt och även för att kvinnor ska kunna styra över sina liv.

RFSU instämmer i kommitténs konstaterande att en god abortvård som är tillgänglig, effektiv och säker är avgörande för den praktiska tillämpningen av rätten till abort. Idag föreligger flera praktiska hinder för tillgången till abort i Sverige, som exempelvis ojämlig tillgång till abortvård eller rättsosäkra bedömningar vid senare aborter. RFSU vill understryka att en förbättrad tillgång till abort är avgörande för att stärka aborträtten och för att den som är gravid ska kunna nyttja rätten att avbryta sin graviditet.

Regleringens utformning (avseende 5.8.2)

RFSU **tillstyrker** förslaget om att införa ett konstitutionellt skydd för rätten till abort, dock med önskemål om att utformningen understryker att rättigheten ska skyddas enligt bestämmelser i lag; *Den gravidas rätt att avbryta sin graviditet ska skyddas enligt bestämmelser som meddelas i lag.*

RFSU välkomnar användandet av “den som är gravid” i betänkandets förslag. Alla som är gravida behöver omfattas av grundlagsskyddet och rätten till abort. Personer som i lagens mening inte är kvinnor men som kan bli gravida och kan behöva göra abort, exempelvis transmän och ickebinära personer, måste ha rätt att åtnjuta den grundlagsskyddade rätten till abort. Transpersoner i Sverige tvingas sedan 2013 inte längre att sterilisera sig för att få ändra juridiskt kön och den nya könstillhörighetslagen som väntas träda i kraft den 1 juli 2025 kommer att göra det enklare att ändra juridiskt kön. Det innebär att allt fler transpersoner kommer att bli gravida och vara i behov av abortvård. RFSU framhåller att det är av största vikt att lagen utformas med ett språk som inkluderar alla som berörs av lagen och att grundlagsskyddet säkerställer rättigheter för alla som kan behöva göra abort.

RFSU vill också framhålla att formuleringen i betänkandets förslag överensstämmer med formuleringen som föreslås i utredningen *En förändrad abortlag – för en god, säker och tillgänglig abortvård* (SOU 2025:10)¹, vilket är viktigt för att skapa enhetlighet och tydlighet gällande rätten till abort i Sverige. Vidare vill RFSU också uppmärksamma att ett könsneutralt språk används i 2 kap. Regeringsformen (RF) om grundläggande fri- och rättigheter, med undantag för bestämmelser om skydd mot diskriminering (12-13 §§) och rättssäkerhet (9 §). Dock ska det noteras att i såväl paragrafen om skydd mot diskriminering (12 §) samt i paragrafen om rättssäkerhet (9 §), används formuleringen “någon” för att beskriva vem som omfattas av den aktuella rättigheten. RFSU vill framhålla att en könsneutral lagstiftning är att föredra gällande rätten till abort.

Möjligheten att göra särskilda begränsningar för andra än svenska medborgare (avseende 10.2)

Kommittén föreslår att ett grundlagsskydd för aborträtten skrivs in i 2 kap. 25 § RF. RFSU ställer sig frågande till motiveringen bakom detta förslag då det innebär att grundlagsskyddet endast omfattar svenska medborgare och att rätten att avbryta sin graviditet för personer utan svenskt medborgarskap kan begränsas i lag. RFSU saknar en motivering i betänkandet om varför det kan finnas anledning att genom bestämmelser i lag begränsa rätten att avbryta sin graviditet för utländska medborgare.

Som kommittén konstaterar ändrades den svenska abortlagstiftningen år 2008 så att aborträtten även omfattar personer utan svenskt medborgarskap eller personer som inte är bosatta i Sverige. Det tidigare kravet på tillstånd från Socialstyrelsen för utländska medborgare för att avbryta sin graviditet togs bort. RFSU ser ingen anledning till att den grundlagsskyddade rätten till abort inte skulle omfatta utländska medborgare och menar att grundlagsskyddet bör omfatta alla som befinner sig i Sverige.

¹ [En förändrad abortlag – för en god, säker och tillgänglig abortvård \(SOU 2025:10\)](#)

Undertecknas

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Lina Fridén'.

Lina Fridén
Förbundsordförande, RFSU
Stockholm, 2025-04-28

Remissvaret har beretts av Moa Haeggbloom, sexualpolitisk sakkunnig, RFSU